Nr 31

Finansutskottets betänkande i anledning av motion angående upphandlingen av sjöfraktstjänster.

I motionen 1974:100 av herrar Rosqvist (s) och Bergqvist (s) hemställs att riksdagen måtte uttala att upphandling av sjöfraktstjänster för statliga myndigheter sker under sådana former att transporten utföres med fartyg som icke kan hänföras till kategorin "fartyg under bekvämlighetsflagg".

Motionärerna anför att statliga myndigheter vid upphandling av sjöfraktstjänster ej bör få anlita fartyg registrerat under s. k. bekvämlighetsflagg. Redare som låter registrera sina fartyg i länder som Panama, Honduras, Liberia, Hongkong, Singapore eller Cypern försöker enligt motionärerna så långt möjligt undgå beskattning, säkerhetsbestämmelser enligt traditionella sjöfartsnationers krav och socialt ansvar för fartygens besättning. Man pekar på att haverifrekvensen för dessa fartyg är hög, eftersom de till stor del utgörs av tonnage som utrangerats i traditionella sjöfartsnationer. Genom att vissa redare på detta sätt undandrar sig kostnader som drabbar redare från traditionella sjöfartsnationer kan de ibland erbjuda väsentligt lägre frakter.

Motionärerna anför att statliga myndigheter bör frångå affärsmässighetsprincipen vid upphandling av sjöfraktstjänster när denna princip skulle leda till anlitande av fartyg som seglar vid sidan av moraliska lagar och avtal. Man pekar på att finansutskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande FiU 1973:27 angående den offentliga upphandlingen förutsett att affärsmässighetsprincipen kan komma i konflikt med andra av statsmakterna uppställda mål och att därvid en avvägning av affärsmässigheten mot dessa andra mål bör kunna ske.

Utskottet Registrering under utländsk flagg måste, i vad avser s. k. bekvämlighetsflagg, betraktas som ett internationellt problem. Bekvämlighetsregistreringen har nått en betydande omfattning. Omkring en femtedel av världens samlade handelstonnage beräknades i mitten av år 1972 vara registrerad under bekvämlighetsflagg. Beträffande tanktonnaget var andelen ännu större, eller en dryg fjärdedel. Utskottet betraktar med oro de problem som detta kan medföra för den internationella sjöfarten i form av bl. a. sämre socialt skydd för de ombordanställda samt minskad sjösäkerhet. För enskilda nationer tillkommer problem av typen minskade skatteinkomster, färre arbetstillfällen o. d. Utskottet finner det angeläget att Sverige i det mellanstatliga samarbetet aktivt och kraftfullt fortsätter sitt arbete på att uppnå lösningar på de här berörda frågorna.

Utskottet anser att statlig upphandling av sjöfraktstjänster ej bör främja rederier som undandrar sig sitt sociala arbetsgivaransvar, varför myndigheterna så långt som möjligt bör undvika att anlita bekvämlighetsfartyg. Utskottet saknar emellertid den överblick över problemområdet som bedöms nödvändig för att tillstyrka motionärernas krav, vilket i realiteten går ut på att helt förbjuda att statliga myndigheter utnyttjar fartyg som seglar under bekvämlighetsflagg. Sålunda saknas mera preciserade definitioner av begreppet "bekvämlighetsfartyg". Hur statliga myndigheter skulle påverkas av ett förbud behöver också klarläggas bättre.

Utskottet finner därför att de i motionen berörda problemen bör utredas närmare. Med fördel torde detta kunna ske inom ramen för den pågående flaggutredningen (jfr riksdagsberättelsen 1974, s. 213). Utskottet förutsätter att utredningens utgångspunkt skall vara att statliga myndigheters upphandling av bekvämlighetstonnage endast skall kunna förekomma i undantagsfall, exempelvis i situationer när folkförsörjningen annars skulle hotas.

Utskottet hemställer

att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att motionen 1974:100 överlämnas för beaktande till flaggutredningen (kommunikationsdepartementet 1973:01).

Stockholm den 5 november 1974

På finansutskottets vägnar
NILS G. ÅSLING

Närvarande vid beslutet: herrar Åsling (c), Ekström (s), Knut Johansson i Stockholm (s), Franzén (s), Löfgren (fp), Larsson i Karlskoga (s), Fågelsbo (c), Jansson (s), Söderström (m), Pettersson i Malmö (s), Wirtén (fp), af Ugglas (m), Elmstedt (c) och Werner i Tyresö (vpk).

GOTAB 8221 Stockholm 1974